

Onderwerp De vitale sportvereniging

Steller J. Rake

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 3676184 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk OS 12.3350704

Datum - 6 DEC 2012 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

1. Inleiding

In de sportvisie 'Meer ruimte voor sport en bewegen 2010-2020' staat dat de gemeente Groningen zich in wil zetten voor moderne sportverenigingen. Dit zijn verenigingen die zich bewust zijn van hun maatschappelijke rol, zich openstellen voor een breed publiek en samenwerking zoeken met andere sportverenigingen en/of organisaties.

Als eerste stap naar moderne sportverenigingen werken we toe naar vitale sportverenigingen. Met deze brief informeren we u over onze visie op vitale sportverenigingen. We geven aan hoe we sportverenigingen willen ondersteunen als ze "vitaler" willen worden en we geven aan met welke partners we dat gaan doen. We nodigen u uit hierop te reageren.

2. Onderscheid vitale en moderne sportvereniging

Om een moderne vereniging te kunnen zijn is het noodzakelijk om allereerst vitaal te zijn. Maar niet iedere vitale vereniging is een moderne vereniging of wil dat worden. Om ook een moderne vereniging te zijn is het van belang om iets extra's te bieden. Wij kiezen ervoor om eerst in te zetten op vitale verenigingen, voordat we het begrip moderne vereniging verder uitwerken. Om een beeld te geven van de verschillen die wij zien tussen een vitale vereniging en een moderne vereniging noemen we een aantal elementen die wij kenmerkend vinden voor een vitale sportvereniging en een moderne sportvereniging. De visie op de moderne vereniging willen wij graag in een later stadium met de verenigingen en/of bonden uitwerken.

De vitale sportvereniging

Verenigingen die in de basis gezond zijn en goed functioneren, noemen we vitale sportverenigingen.

De moderne sportvereniging

Een deel van de verenigingen heeft de potentie om in een breder kader een rol te spelen in maatschappelijke thema's als duurzaamheid, opvoedklimaat, ontmoeting en gezondheid. Verenigingen die deze rol oppakken, noemen we moderne verenigingen.

3. Vitale sportverenigingen

We willen kunnen bepalen op welke wijze de gemeente, verenigingen en bonden samen kunnen werken om verenigingen optimaal te laten functioneren. Daarvoor is het nodig om een visie te vormen op vitale verenigingen en te bepalen hoe de vitalisering van verenigingen tot stand kan komen. In de afgelopen periode hebben we daarom samen met de KNVB-District Noord en de Federatie Groninger Amateurvoetbal-verenigingen gewerkt aan het ontwikkelen van een meetinstrument om de vitaliteit van voetbalverenigingen vast te stellen. De uitkomsten van dit overleg (zie bijlage 1) zijn goed te vertalen naar vitale sportverenigingen in het algemeen. De Adviescommissie voor de Sport kan zich op hoofdlijnen vinden in de hiermee ontwikkelde definitie en eisen. Een vitale sportvereniging voldoet aan de volgende eisen (zie bijlage 2 voor een uitgebreide toelichting):

- *Duidelijke missie en visie*

De vereniging is zich bewust van de functie die zij vervult en van de functie die zij in de toekomst wil vervullen.

- *Duidelijke doelstellingen en prioriteiten*

De missie en visie zijn vertaald in concrete doelstellingen en prioriteiten.

- *Een goede organisatie*

Een vitale vereniging is kwalitatief, kwantitatief en structureel goed georganiseerd.

- *Voldoende vrijwilligers*

Er zijn voldoende vrijwilligers actief binnen de vereniging.

- *Financieel gezond*

De vereniging is solvabel en liquide.

- *Goede accommodatie*

Er is voldoende ruimte aan sportaccommodatie beschikbaar en het streven is om deze sportaccommodatie optimaal te bezetten.

- *Een positief verenigingsklimaat*

Er is beleid op gebied van normen en waarden, er is een gedragscode en hier wordt naar gehandeld.

- *Voldoende aanbod*

De vereniging is op de hoogte van de wensen en behoefte van haar (potentiële) leden en sluit hier met haar aanbod op aan.

- *Gekwalificeerd kader*

De vereniging heeft (voor zo ver van toepassing) bevoegde trainers voor teams en/of sporters.

4. Ondersteuning vanuit de gemeente

Sportverenigingen zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk om vitaal en uiteindelijk modern te worden. Wij bieden de verenigingen:

Extra verenigingsondersteuning

Sportverenigingen die willen vitaliseren, kunnen gebruik maken van de verenigingsondersteuning die het Huis voor de Sport biedt. De ondersteuning kan zich richten op de vitaliteit in het algemeen of op enkele elementen hiervan. Wij gaan hierbij uit van de intrinsieke motivatie van een vereniging om te vitaliseren.

Subsidies en gemeentelijke sportaccommodaties

De gemeente investeert stevig in het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties en subsidieert het gebruik door sportverenigingen van gemeentelijke sportaccommodaties. Het is dan ook belangrijk dat er optimaal gebruik gemaakt wordt van de gemeentelijke sportaccommodaties. Vitale verenigingen dragen daar aan bij. Daarom willen we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om vitaliteit of elementen daarvan op te nemen in de subsidievoorwaarden voor gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties. We gaan dat ook doen voor de andere sportsubsidies.

Sportstimulering

De gemeente Groningen organiseert en coördineert diverse sportstimuleringsprojecten, zoals Bslim. Het doel van deze projecten is om Stadlers aan het sporten te krijgen en vervolgens structureel te laten blijven sporten. De sportverenigingen hebben, door deel te nemen aan deze projecten, de mogelijkheid nieuwe leden te werven.

5. Ambitie

We streven ernaar dat al onze verenigingen vitaal worden en een zo goed mogelijk sportaanbod hebben voor de Stadlers. We willen stimuleren dat een aantal verenigingen zich omvormen tot moderne verenigingen. Dat moet wel voortkomen uit een intrinsieke motivatie van een vereniging. De gemeente kan daarbij ondersteunen.

Niet alle verenigingen kunnen op dezelfde manier voldoen aan de voorwaarden die genoemd zijn bij de definitie van de vitale vereniging. Er is een grote diversiteit aan verenigingen en takken van sport: kleine en grote verenigingen, binnen- en buitensport, verenigingen met de nadruk op ontmoeting en verenigingen met nadruk op de competitie. Dit onderscheid zorgt voor een verschil in belastbaarheid. Bij het uitwerken van de gemeentelijke visie is aandacht voor het feit dat veel verenigingen in sterke mate afhankelijk zijn van vrijwilligers die zich inzetten vanuit betrokkenheid bij hun club. Het is voor verenigingen vaak al moeilijk om geschikte vrijwilligers te werven en te binden. De ambitie om tot vitale verenigingen te komen moet niet drempelverhogend werken voor deze vrijwilligers.

6. Proces naar de moderne sportvereniging

We werken samen met het Hanze Instituut voor Sportstudies aan een brede analyse van de sportverenigingen in de stad, die inzicht zal geven in de vitaliteit van de verenigingen. We gaan met de sportverenigingen in gesprek over de vitale sportvereniging. Daarmee zijn we beter in staat om sportverenigingen de juiste ondersteuning te geven. De analyse zal ons ook helpen bij de uitwerking van het subsidiebeleid. Over de uitkomsten van het onderzoek naar de vitaliteit van de sportverenigingen informeren we u voor de zomervakantie.

Vervolgens werken wij onze visie op de moderne vereniging verder uit met de verenigingen en bonden. Daarbij gaan we in op de toekomst van de sportvereniging in de stad. De “vitale sportvereniging” en de “moderne

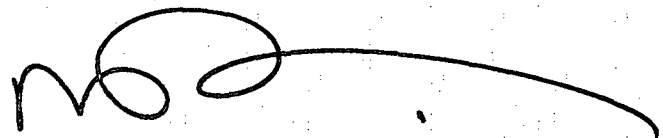
sportvereniging” komen dan aan de orde en de wijze waarop we verenigingen (vitaal of modern) het beste kunnen ondersteunen. Begin 2014 zullen we u informeren over de uitwerking van onze visie over de moderne sportvereniging.

Met de Adviescommissie voor de Sport bespreken we op welke wijze zij betrokken wordt bij de vitalisering van verenigingen. De commissie adviseert ons om in de uitwerking duidelijk te maken wat verenigingen kunnen verwachten, welke activiteiten we willen belonen en de verbinding te leggen met het onderwijs, vooral het MBO.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlage 1. Advies werkgroep vitale voetbalverenigingen

Advies werkgroep vitale voetbalverenigingen

21 maart 2012

De vitale voetbalvereniging, een thermometer

1. Aanleiding

Als uitvloeisel van het grote-stedenbeleid is er in 2007 een convenant afgesloten tussen de KNVB en de gemeente Groningen. Achterliggende gedachte was dat KNVB en gemeente een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de vitaliteit en het voortbestaan van voetbalverenigingen. Partijen kwamen overeen de voetbalverenigingen door te lichten en knelpunten in beeld te brengen. Op basis daarvan zouden vervolgens advies uitgebracht worden over mogelijke maatregelen om de vitaliteit van verenigingen te vergroten. De KNVB heeft in 2008 de stad Groninger voetbalverenigingen doorgelicht.

In september 2009 stelde de gemeenteraad van Groningen de sportvisie "*Meer ruimte voor sport en bewegen 2010-2020*" vast. Eén van de uitwerkingsprogramma's van de Sportvisie is "de moderne sportvereniging". Dit zijn verenigingen "die zich bewust zijn van hun maatschappelijke rol en zich, zonder hun identiteit te verliezen, openstellen voor een breed publiek en samenwerkingsverbanden aangaan met elkaar of andere organisaties."

Als eerste fase in de uitwerking van de "moderne sportvereniging" wil de gemeente op basis van het KNVB-onderzoek toewerken naar het vitaler maken van de voetbalverenigingen in de stad. De gemeente wil een instrument ontwikkelen om de vitaliteit van voetbalverenigingen te meten en daarbij voortborduren op het instrumentarium dat al door de KNVB ontwikkeld is.

Aan de uitslag van de meting kan de gemeente maatregelen verbinden, al dan niet samen met de KNVB. Die maatregelen kunnen uiteenlopen van het aanbieden van ondersteuning tot drang of dwang om samen te gaan werken of te fuseren. In het uiterste geval kan de gemeente besluiten dat de vereniging geen subsidies meer ontvangt of niet langer gebruik mag maken van de velden. De KNVB heeft haar eigen mogelijkheden voor ondersteuning.

Uitgangspunt is dat KNVB en gemeente zoveel mogelijk samenwerken, maar wel vanuit ieders eigen verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden.

2. Werkgroep vitale voetbalverenigingen

In het najaar van 2011 hebben KNVB-DistrictNoord en de gemeente Groningen contact gezocht met de Federatie Groninger Amateurvoetbalverenigingen (FGA) om te bezien of het mogelijk was samen te werken in de ontwikkeling van een meetinstrument om de vitaliteit voetbalverenigingen te meten. De najaarsvergadering van de FGA besloot tot oprichting van een werkgroep waarin de gemeente, KNVB-DistrictNoord en de FGA vertegenwoordigd zijn.

Doel van de werkgroep is om een advies uit te brengen aan de gemeente over de werking en de nadere invulling van een meetinstrument (later te noemen: thermometer). Het is van belang dat er draagvlak ontstaat onder de verenigingen en dat men mogelijke maatregelen accepteert. De rol van de werkgroep is adviserend. De gemeente stelt uiteindelijk de thermometer vast.

De werkgroep was als volgt samengesteld:

KNVB-districtNoord: de heer O. Kooi

FGA: mevrouw M. Reinders en de heren D. Osinga, M. van Dalfsen,
M. de Vries(stagiaire) en A. Molenaar

Gemeente-OCSW: mevrouw M. de Vries en de heer J. Rake (voorzitter).

De werkgroep kwam vijf keer bijeen, tussen 28 oktober 2011 en 9 maart 2012. Het advies wordt voorgelegd aan de leden van de FGA. De reactie van de FGA zal samen met het advies van de werkgroep aan de gemeente worden aangeboden.

3. Van basis op orde tot vitaal

3.1 Vitaal versus modern

De werkgroep heeft gezocht naar nadere omschrijving van het begrip “vitaal” en naar een afbakening met de term “moderne sportvereniging”. Een goede omschrijving van een vitale voetbalvereniging werd gevonden in het *Totaalvoetbalplan Utrecht 2011*:

“Een vitale vereniging is een vereniging met een duidelijke missie & visie, duidelijke doelstellingen & prioriteiten, goede organisatie, voldoende vrijwilligers, een financieel gezonde situatie, een goede accommodatie, een positief verenigingsklimaat, voldoende voetbalaanbod en gekwalificeerd kader.”

In de Sportvisie van de gemeente Groningen wordt niet gerept van vitale verenigingen.

De gemeente hanteert het begrip *moderne vereniging*:

“Moderne sportverenigingen zijn verenigingen die zich bewust zijn van hun maatschappelijke rol en zich, zonder hun identiteit te verliezen, openstellen voor een breed publiek. Moderne verenigingen gaan samenwerkingsverbanden aan met elkaar of andere organisaties met het doel zichzelf te versterken op het gebied van administratie, vrijwilligersproblematiek, professionaliteit of gebruik van de ruimte. Met name voor de voetbalverenigingen ligt hier een flinke opgave met betrekking tot samenwerking en eventueel fusie”.

Voorafgaand aan het ontwikkelen van een meetinstrument wil de werkgroep twee opmerkingen maken:

- Een vitale vereniging is niet noodzakelijkerwijs een moderne vereniging. Wel vinden wij dat een vereniging alleen een moderne vereniging kan zijn, als zij vitaal is. En eigenlijk geldt dat ook voor een vereniging die incidenteel een maatschappelijke rol op zich neemt.
- (Voetbal)verenigingen vervullen intrinsiek al een maatschappelijke rol: zij binden in een georganiseerd verband leden om gezamenlijk een sportief doel te realiseren, wat ten goede komt aan volksgezondheid, integratie, de behoefte aan recreatie en het internaliseren van waarden en normen.

3.2 De thermometer

De werkgroep komt na uitgebreide discussie tot de conclusie dat het van belang is eerst te omschrijven waar een vereniging minimaal aan moet voldoen. Met andere woorden: wanneer is de basis op orde? Daarvoor worden objectief meetbare criteria benoemd.

Vitaliteit echter gaat een stap verder en is niet alleen op basis van objectieve criteria vast te stellen. Daarom stelt de werkgroep voor als meetinstrument de term “thermometer” te hanteren. Die term impliceert een wisselwerking tussen de partij die de meting verricht en de partij die gemeten wordt. En dat impliceert dat beide partijen kunnen werken aan het vitaal maken.

3.3 Basis op orde

De criteria voor “basis op orde” zijn:

1. Juridisch: voldoet de vereniging aan de noodzakelijke juridische voorwaarden?

De vereniging:

- heeft actuele statuten;
- heeft een actueel huishoudelijk reglement;
- beschikt over de noodzakelijke vergunningen;
- heeft een bestuur van minimaal drie verschillende personen: voorzitter, secretaris, penningmeester
- voldoet aan de formele eisen van de KNVB
- is statutair gevestigd in de gemeente Groningen
- houdt minimaal 1 keer per jaar een ALV tussen 1 juli en 1 januari (vaststellen jaarrekening)

2. Financieel

- De vereniging is solvabel en liquide;
- De ledenadministratie is actueel en compleet en de contributie wordt op tijd geïnd.

3. Voetbaltechnisch

- De vereniging heeft bevoegde trainers voor de standaardelftallen.

Als een vereniging aan alle genoemde criteria voldoet, dan is de basis op orde. De vereniging voldoet dan aan de minimale eisen om als vereniging te kunnen functioneren.

3.4 De vitale vereniging

De kern van een vitale vereniging is volgens de werkgroep dat een vereniging een visie en een missie heeft en daar het beleid op afstemt. Dat betekent dat de vereniging bewuste keuzes maakt en daarnaar handelt. De praktijk is dan in overeenstemming met visie/missie/beleid: er is sprake van congruentie.

Op basis van objectieve criteria kan vastgesteld worden of een vereniging de basis op orde heeft. De criteria voor het vaststellen van de vitaliteit van een vereniging zijn minder goed objectief vast te stellen. De volgende factoren bepalen –boven de objectieve criteria – de vitaliteit:

- de vereniging heeft missie, visie en ambitie vastgelegd in een beleidsplan dat is vastgesteld door de algemene ledenvergadering. De vereniging handelt in de praktijk volgens het beleidsplan.

- de vereniging voert een actief algemeen, technisch en vrijwilligersbeleid. Er zijn taakomschrijvingen van bestuursleden, commissieleden en technische kader.
- er is vastgelegd wat de vereniging van de vrijwilligers verwacht. Er zijn voldoende vrijwilligers.
- de vereniging communiceert tijdig en volledig via clubblad, nieuwsbrief of internetsite.
- alle elftallen en jeugdteams hebben een leider en een grensrechter.
- de vereniging heeft voldoende financiële reserves.
- de vereniging heeft een op sportiviteit gerichte cultuur: er is beleid op gebied van waarden en normen; er is een gedragscode; de vereniging handelt volgens dit beleid en de gedragscode.

De vitaliteit kan alleen vastgesteld worden in een gesprek met de vereniging. Op basis van door de vereniging aangeleverde stukken, het “verhaal” van de vereniging en met behulp van een aantal controlevragen ontstaat dan een beeld van de vereniging: vitaal of niet vitaal (of modern). Elk jaar of elke twee jaar kan een dergelijk gesprek plaatsvinden en kan vastgesteld worden welke temperatuur de thermometer aangeeft voor de vereniging.

Groningen, maart 2012.

Bijlage 2. Definitie vitale sportvereniging

De definitie van vitale sportverenigingen die wij hanteren is:

*'een vereniging met een duidelijke missie en visie, duidelijke doelstellingen en prioriteiten, goede organisatie, voldoende vrijwilligers, een financieel gezonde situatie, een goede accommodatie, een positief verenigingsklimaat, voldoende aanbod en gekwalificeerd kader.'*¹

De definitie nader toegelicht:

Duidelijke missie en visie

Om een maatschappelijke rol te kunnen spelen is het allereerst noodzakelijk dat de vereniging zich bewust is van de functie die zij vervult en van de functie die zij in de toekomst wenst te vervullen. Daarvoor is het nodig dat de vereniging een (meerjaren)beleidsplan heeft waarin opgenomen is waar de vereniging naar toe wil, in welke omgeving zich dit afspeelt, welke rol werknemers en/of vrijwilligers hier in spelen en wat zij voor haar leden wilt betekenen.

Duidelijke doelstellingen en prioriteiten

De missie en visie moeten vervolgens vertaald worden in concrete doelstellingen en prioriteiten, die worden opgenomen in het beleidsplan. De vereniging betreft de leden bij het opstellen en uitvoeren van het beleidsplan.

Goede organisatie

Een vitale vereniging is kwalitatief, kwantitatief en structureel goed georganiseerd. Dat betekent dat er voldoende bestuurlijke en sporttechnische kracht aanwezig is en de vereniging is aangesloten bij een sportbond. Er wordt actief personeels- en vrijwilligersbeleid gevoerd en er zijn taakomschrijvingen van bestuursleden, commissieleden en technisch kader. Het ledenaantal sluit aan bij wat organisatorisch en financieel noodzakelijk is om duurzaam te kunnen voortbestaan. Om duurzaamheid van het ledenaantal te kunnen waarborgen voert de vereniging actief beleid om leden te behouden en nieuwe leden te werven om zodoende een zo optimaal mogelijk aantal leden te hebben. Er wordt tijdig en volledig gecommuniceerd met leden.

Een goede organisatie heeft daarnaast een heldere organisatiestructuur, een (actueel) huishoudelijk reglement en statuten, beschikt over de noodzakelijke vergunningen en houdt minimaal één keer per jaar een algemene ledenvergadering.

Voldoende vrijwilligers

Vrijwilligers vervullen veelal een belangrijke rol in het verenigingsleven. Het is daarom voor een vitale vereniging belangrijk dat er voldoende vrijwilligers zijn en dat is vastgelegd wat van hen verwacht wordt. De vereniging voert een actief vrijwilligersbeleid waarin aandacht is voor werving, behoud en kwaliteit van vrijwilligers.

Financieel gezond

Uiteraard is een vitale vereniging ook financieel gezond. Dit houdt in dat de vereniging solvabel en liquide is. De ledenadministratie is actueel en compleet en de contributie wordt op tijd geïnd. De jaarrekening wordt in de algemene ledenvergadering vastgesteld door de leden.

¹ Deze definitie is afgeleid van de vitale vereniging volgens het Totaalvoetbalplan Utrecht 2011

Goede accommodatie

Accommodaties zijn belangrijk voor verenigingen en voor de gemeente als eigenaar van het merendeel van de sportaccommodaties. Een vitale vereniging heeft haar uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van eigendom/huur en invulling van de accommodatiebehoefte. De vereniging heeft voldoende ruimte aan sportaccommodatie beschikbaar en streeft na deze sportaccommodatie optimaal te bezetten. Voorts voert de vereniging het onderhoud uit waarvoor het verantwoordelijk is.

Positief verenigingsklimaat

De vitale vereniging heeft een op sportiviteit gerichte cultuur. Er is beleid op gebied van normen en waarden, er is een gedragscode en de vereniging handelt hier ook naar. Onderwerpen die hierin aan bod komen zijn onder andere respect, fair play, antidiscriminatie en een alcoholbeleid.

Voldoende aanbod

De vitale vereniging is op de hoogte van de wensen en behoefte van haar (potentiële) leden en sluit hier met haar aanbod op aan. Om de betrokkenheid van de leden bij de vereniging en onderling te vergroten, verzorgt de vereniging naast haar reguliere sportaanbod ook nevenactiviteiten.

Gekwalificeerd kader

De vitale vereniging heeft (voor zo ver van toepassing) bevoegde trainers voor teams en/of sporters.